

**XXXIII. STROKOVNO SREČANJE VODILNIH IN VODSTVENIH DELAVCEV S
PODROČJA VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA OTROK IN MLADOSTNIKOV S POSEBNIMI
POTREBAMI**

S posodobitvijo pogojev do dviga kakovosti vzgoje in izobraževanja otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami

Kongresni center Portus, hotel Slovenija, Portorož, 28. marec 2024

KLJUČNI POUDARKI PRI SNOVANJU NAVODIL ZA DELO Z OTROKI Z LAŽJO MOTNJO V DUŠEVNEM RAZVOJU V PROGRAMU OSNOVNE ŠOLE S PRILAGOJENIM IZVAJANJEM IN DSP

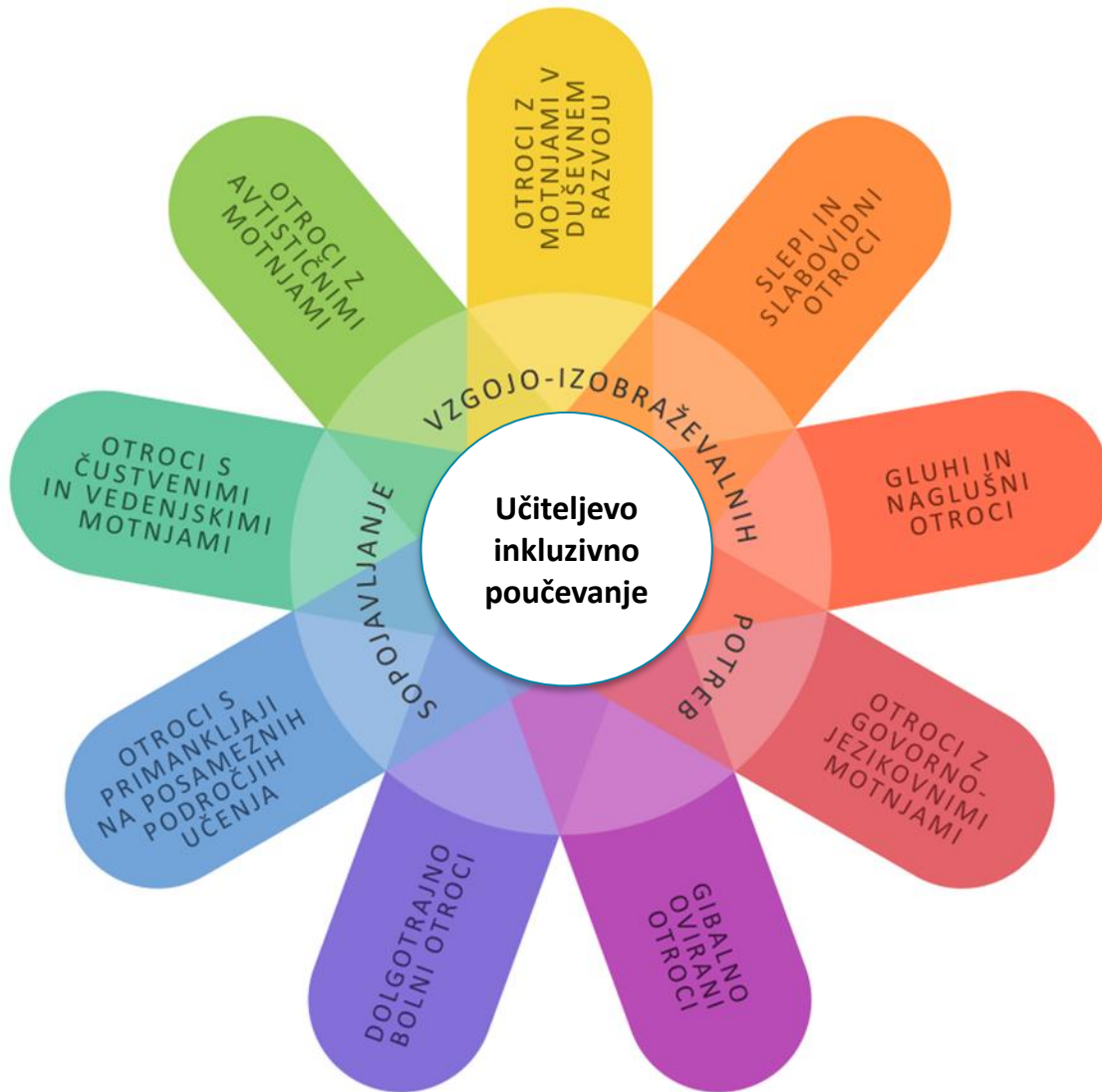
Petra Košnik, Zavod RS za šolstvo

Delovna skupina in potek prenove navodil

- Delovna skupina je imenovana s sklepom za obdobje od **1. 12. 2023 do 30. 4. 2024**.
- **8 ožjih** delovnih skupin (3-5 praktikov, 1 akademik).
- Združitev vsebine navodil za delo z otroki z **avtističnimi motnjami** (2019).
- Vsako ožjo skupino **koordinira** svetovalka ZRSŠ.

Ključni poudarki prenove – UVODNI DEL

Ali so vse prilagoditve specifične? Ali z dvigom kakovosti **inkluzivne poučevalne prakse odgovorimo na nekatere VIZ potrebe** učencev s PP?

Strokovni delavci **udejanjajo individualiziran program** pri vseh urah pouka in dejavnosti ter so odgovorni za **zagotavljanje vključujočega okolja**.

Celostni pristop pri načrtovanju podpore: Kako primanjkljaj, ovira oz. motnja vpliva na **učenčevo funkcioniranje** ter kaj **učenec potrebuje**?

Premik k razmišljanju, da **učenci s posebnimi potrebami niso le tisti, ki imajo težave**.

Struktura posameznih poglavij (po primanjkljajih, ovirah oz. motnjah)

Opis skupine: **učenčevega funkcioniranja.**

Priporočila učitelju za organizacijo in izvajanje pouka:

- prostor,
- pripomočki in oprema,
- podpora pri socialnem vključevanju in razvoju samostojnosti,
- prilagoditve pri poučevanju,
- prilagoditve pri preverjanju in ocenjevanju znanja.

Tabela: Posebej opredelimo el. inkluzivnega poučevanja/dobre poučevalne prakse – osmišljanje uvoda ter specifične prilagoditve.

– pobuda praktikov o **večji preglednosti** Navodil.

(študijska srečanja izvajalk in izvajalcev DSP, avg. 2023)

Izhodišča za snovanje navodil za delo z otroki z lažjo motnjo v duševnem razvoju

OTROCI Z
MOTNJAMI V
DUŠEVNEM
RAZVOJU

„ ... otroke s posebnimi potrebami se usmeri v program vzgoje in izobraževanja, ki je najprimernejši glede na otrokove vzgojno-izobraževalne potrebe. **Komisija** lahko skladno z drugim in tretjim členom tega pravilnika **predlaga drugačno usmeritev kot je določeno od 4. do 9. člena tega pravilnika, če je to otroku v največjo korist.** V primeru iz prejšnjega odstavka je **obvezno preverjanje ustreznosti usmeritve po enem letu**“.

11. člen Pravilnika o organizaciji in načinu dela komisij za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami (Uradni list RS, št. [11/22](#))

STANJE IN DILEME

- Zagotavljanje **največje koristi** za otroka? Razumevanje navodil?
- Različni **dejavniki za usmerjanje** v program OŠ s prilagojenim izvajanjem in DSP
- Podpora in pomoč ter **kontinuirano spremljanje učenčevega razvoja?**
- **Realna in sprotna sporočila** staršem.
- **Vpliv (pre)poznega prešolanja/preusmeritve** na otroka?

Poudarek 1: Senzibilizacija učiteljev o ključnih specifikah funkcioniranja učencev z lažjo motnjo v duševnem razvoju

OTROCI Z
MOTNJAMI V
DUŠEVNEM
RAZVOJU

» *Lažje motnje v duševnem razvoju se pri učencih kažejo v **pomembno nižjih intelektualnih sposobnosti in v pomembnih odstopanjih v konceptualnih, socialnih in praktičnih prilagoditvenih spretnostih...***«

» *Šibke prilagoditvene funkcije se lahko kažejo na področjih govora in komunikacije, skrbi zase in za lastno varnost, na področju samostojnosti, socialnih spretnosti, učnih in delovnih zmožnosti, funkcionalnih učnih sposobnosti, sposobnosti praktičnih znanj. V pogovoru uporabljajo preprostejši jezik, njihovo presojanje in odzivanje v socialnih okoliščinah je lahko manj zrelo (Kriteriji, 2015, str. 6) in nespretno.* «

» *... značilen je upočasnen splošni kognitivni razvoj, ki vpliva na razvoj različnih zmožnosti: učenje, sklepanje, reševanje problemov, abstraktno mišljenje ter presojanje. Znižane imajo sposobnosti za senzomotorično in miselno skladno delovanje ter sposobnosti za načrtovanje, organizacijo, odločanje in izvedbo dejavnosti...* «

» *Njihovi miselni procesi potekajo pretežno na konkretni ravni, težje pa uporabljajo abstraktne pojme, simbole...*«

Poudarek 2: Procesnost vzgoje in izobraževanja in spremljanju učenčevega (ne)napredka ter realna sporočila staršem

OTROCI Z
MOTNJAMI V
DUŠEVNEM
RAZVOJU

»... nekatere otroke z LMDR postopoma **prepoznavamo šele, ko so že vključeni v osnovnošolski vzgojno-izobraževalni program**, ko opazimo njihove izrazite težave na področju akademskega učenja in na področju prilagoditvenih spretnosti. Zato je v **ključnega pomena kontinuirano spremljanje razvoja učencev, z vključitvijo v petstopenjski model pomoči učencem z učnimi težavami.**«

» ... morajo učenci dosegati vsaj **minimalne standarde znanja**, ki jih nekateri prej, drugi kasneje, v večini ne zmorejo dosegati. Pomembno je, da se odstopanja v doseganju minimalnih standardov znanja (posebno pri opisnem ocenjevanju) spremljajo, jasno opredeljujejo in **jasno sporočajo staršem.**«

Poudarek 3: Ustreznost programa in tveganja

OTROCI Z
MOTNJAMI V
DUŠEVNEM
RAZVOJU

» Program osnovne šole s prilagojenim izvajanjem in DSP **praviloma ni namenjen učencem z LMDR**, so pa ti učenci **izjemoma zaradi različnih dejavnikov** in skladno z 11. členom Pravilnika o organizaciji in načinu dela komisij za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami usmerjeni tudi v ta program.«

Z neutemeljenim vključevanjem v program osnovne šole oziroma odlaganjem usmeritve v ustreznější program tvegamo, da vzgojno-izobraževalno okolje ne more podpreti učenčevega razvoja ter specifičnih potreb, čemur sledijo izrazita nizka samopodoba ter nastanek sekundarnih čustvenih in vedenjskih motenj.«

» Za te učence se **zaradi potrebe načrtovanja optimalnega prehoda v ustreznější program odločba o ustreznosti usmeritve preverja vsako leto, oz. glede na učenčeve vzgojno-izobraževalne potrebe tudi pogosteje.** «

Poudarek 4: Načrtovanje prehoda v prilagojeni program VIZ z NIS

OTROCI Z
MOTNJAMI V
DUŠEVNEM
RAZVOJU

» *Izobraževanje teh učencev je pomembno **kontinuirano spremljati** ter jim tako v času izobraževanja v osnovnošolskem vzgojno-izobraževalnem programu kot v pričakovanem procesu prehoda v prilagojen vzgojno-izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom nuditi potrebno podporo in pomoč. **Procesu načrtovanju prehoda je potrebno nameniti posebno skrb in pri tem skrbeti za podporo tako učenca kot njegovih staršev in učenčeve razredne skupnosti.** «*

Poudarek 5: Priporočila učitelju za organizacijo in izvajanje pouka

KAJ JE DOBRO ZA VSE UČENCE?
<ul style="list-style-type: none"> • Uporaba opor in pripomočkov pri učenju, ki jih učenec izdela sam ali skupaj z učiteljem že v času poučevanja (za nazornost, zapomnitev, pozornost ...). • Diferencirana učna gradiva (vrsta, vsebina, cilji, tipi nalog, načini predstavitve vsebine, poteka dejavnosti ...). • Gradiva v pregledni in razumljivi obliki. • Dostop do učnih gradiv (npr. v spletni učilnici). • Uporaba barv (pastelna podlaga, navodila različne barve, barvni opomniki). • Uporaba simbolnih prilagoditev (fotografije, slikovne opore, piktogrami...).
Specifične oblike prilagoditev-KAJ POTREBUJE OTROK Z LMDR?
<ul style="list-style-type: none"> • Vizualne označevalce za lažjo orientacijo (npr. sponka na prvi prazni strani), organizacijo (barvne oznake, simboli za zvezke, učbenike), za domače naloge (npr. s samolepilnimi listki...). • Uporabo čim več drobnega materiala (za razvijanje fine motorike), vaje križnega gibanja. • Uporabo senzornega materiala (za učenje črk, številčk). • Večje in različne površine v fazi učenja črk (tabla, risanje v pesek/na plastelin, risalne liste za risanje s čopičem/flomastri). • Različne nastavke za pisanje, prilagojena debelina pisal. • Prilagojene pripomočke (večji geotrikotnik, šablonska ravnila, nederseča podlaga na mizi, ravnilu). • Pri usvajanju snovi čim več konkretnega materiala (ura, modeli delov celote, modeli denarja), tridimenzionalne modele za tipanje, pri nalogah merjenja in pretvarjanja ima na voljo merilne naprave, tabele. • Skupaj z učiteljem pripravi kartončke s pravopisnimi pravili, aritmetičnimi postopki idr. • Pri težavah z branjem uporablja potopni bralnik, e-bralec. • Pri slabo avtomatizirani tehniki pisanja uporablja računalnik, prilagojeno tipkovnico, elektronsko tablico za pisanje pri šolskem in domačem delu. • Slikovne opore pravil pri spoznavanju nove športne/didaktične igre (npr. še, dovolj, stop).

- prostor,
- **pripomočki in oprema,**
- podpora pri socialnem vključevanju in razvoju samostojnosti,
- prilagoditve pri poučevanju,
- prilagoditve pri preverjanju in ocenjevanju znanja.

Vaše mnenje?

HVALA ZA POZORNOST

